

HISTÒRIES DE DONES OBLIDADES. AVUI: ISABEL DE VILLENA

Isabel de Villena, en defensa de les dones (1430 -1490) // Religiosa i escriptora

VA SER UNA DE LES POQUES PLOMES FEMENINES QUE VAN ESCRIURE EN CATALÀ DURANT EL SEGLE D'OR DE LES LLETRES VALENCIANES. AMB UN ESTIL I CONTINGUTS INNOVADORS, ALS SEUS TEXTOS LES DONES SÓN LES AUTÈNTIQUES PROTAGONISTES.

Cal suposar que Jaume Roig i Isabel de Villena devien tenir una relació correcta, com a mínim professionalment. Perquè Villena era abadessa del convent valencià de la Santíssima Trinitat, i ell no solament el pare d'una de les monges clarisses, sinó també el metge i l'administrador de la comunitat. Però les obres que van deixar tots dos no podien ser més oposades. Roig va deixar el famós Espill, una obra notòriament misògina, mentre que Villena va escriure un llibre —potser en resposta— de sentit contrari.

Elionor (la futura sor Isabel) va néixer el 1430, filla extramatrimonial del noble Enric de Villena, un escriptor i poeta. Va viure des de petita a la cort de la reina Maria de Castella, la seva cosina, i a quinze anys va professar com a monja. Era una dona molt inquieta, que no es va limitar a millorar les instal·lacions i fer créixer les obres d'art del monestir, sinó que també va atreure al seu voltant els principals artistes, escriptors i intel·lectuals d'aquella València que vivia el seu segle d'or medieval, i va ser una creadora ella mateixa.

Només es conserva un llibre seu, però té un gran valor pel fet de ser de les poques dones que van escriure en català en aquella època, i també pel seu estil i contingut innovadors. El títol, Vita Christi, no era pas original: poc abans s'havien publicat en català almenys dos llibres titulats igual.

Però Isabel de Villena no es va cenyir a explicar la vida de Crist de manera ortodoxa. A l'obra les autèntiques protagonistes eren les dones, i molt especialment, la Mare de Déu. Als seus textos, el retrat que fa de totes les dones és sempre positiu, i fins i tot reivindica l'honorabilitat de pecadores oficials com Eva i Magdalena (al llibre, aquesta última es reconcilia amb la Mare de Déu).

A la seva Vita Christi, fins i tot Jesús defensa les dones: “[...] E los qui de dones malparlaran cauran en la mia ira, car pensar poden que la mia Mare és dona [...] e-Is és una salvaguarda tan fort, que negú no les pot enutjar que a mi no ofena molt”. Tot això va dur a la poeta Maria-Mercè Marçal a dir que, anacronisme a banda, Vita Christi es pot considerar una obra feminista. Isabel de Villena va morir el 1490 a València, mentre encara era abadessa.

* * * * *

La trista fi de Joana d’Arc. El 23 de maig del 1430 Joana d’Arc va ser capturada per ser entregada, més endavant, als anglesos. Després d’un judici, va morir cremada quan encara no tenia ni vint anys.

L’home de Vitruvi. Al voltant del 1490 Leonardo da Vinci, el personatge del Renaixement per excel·lència, va dibuixar l’Home de Vitruvi per descriure les proporcions ideals del cos humà.

* * * * *